

Timo Jokelan elämäntyö tutkijana

Maria Huhmarniemi

Timo Jokelan tutkijanuraa luonnehtii pitkäjänteinen pyrkimys rakentaa kuvataidekasvatukselle ja taiteelliselle toiminnalle niiden omista lähtökohdista nousevia tutkimuksellisia, metodologisia ja käsitteellisiä välineitä. Käytännön ja teorian jatkuva lomittuminen sekä pohjoinen ulottuvuus maailman-kuvallisena, kulttuurisena ja toiminnallisena kontekstina tekevät hänen tutkimuksestaan omaleimaista. Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan pitkäaikaisten professorien Timo Jokelan ja Mirja Hiltusen kehittämä tutkimus-ajattelu on ohjannut kuvataidekasvatusalan tutkimus- ja kehittämistoimintaa 1990-luvulta lähtien. Heidän johdolla on tutkittu taideperustaisen toimintatutkimuksen metodologialla ja laaja-alaisen paikkaperustaisen taidekasvatuksen näkökulmilla. Näissä tutkimuksissa taide ymmärretään samanaikaisesti tiedontuotannon, pedagogiikan, yhteisöllisen osallisuuden ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen välineenä.

Jokelan tutkijaura on sijoittunut murrosvaiheeseen, jolloin sekä kuvataidekasvatuksen tutkimus että taiteellinen tutkimus etsivät paikkaansa suomalaisessa yliopistomaailmassa. Kuvataidekasvatus oli vakiintumassa omaksi tutkimusalakseen samaan aikaan, kun ensimmäiset alan väitöskirjat valmistuivat ja taiteellisen tutkimuksen metodologisia perusteita määriteltiin suomalaisissa yliopistoissa. Lapin yliopiston taiteiden tiedekunta oli yksi niistä ympäristöistä, joissa pohdittiin, millaisia tiedonmuodostuksen tapoja taiteellinen toiminta voi tuottaa ja miten taiteen erityisluonne voidaan huomioida tutkimusmenetelmien kehittämisessä. Samalla kuvataidekasvatuksen tutkimukselle tarkoitettuja julkaisufoorumeita oli verrattain vähän, mikä loi paineen tehdä tutkimusta monitieteisesti ja suunnata sitä myös kasvatustieteen, yhteiskuntatieteiden, kulttuurintutkimuksen ja taiteiden tutkimuksen yleisöille.

Jokelan tutkimuksellisenä tavoitteena on ollut alusta lähtien ylittää tieteenalojen ja ammattikuntien välisiä rajoja. Hän on korostanut sitä, ettei kuvataidekasvatuksen tutkimuksen tule käydä keskustelua ainoastaan alan sisällä, vaan osallistua laajempiin yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja tieteellisiin keskusteluihin. Tämä tavoite näkyy sekä hänen tutkimustensa aihepiireissä että julkaisutoiminnassa. Taidekasvatusta on tarkasteltu yhteydessä ympäristökysymyksiin, yhteisöjen kehittämiseen, kulttuuripolitiikkaan, matkailuun, hyvinvointiin, muotoiluun ja kestävyysshaasteisiin. Samalla myös opettajat, taiteilijat, kulttuuritoimijat, suunnittelijat, virkahenkilöt ja päätöksentekijät ovat tutkimuksen lukijoita.

Jokelan tutkijanura sijoittuu aikaan, jolloin suomalainen yliopistotutkimus kansainvälistyi voimakkaasti. Suomen- ja englanninkielinen julkaiseminen ovat kulkeneet Jokelan työssä rinnakkain, ja tutkimusta on tehty yhtä aikaa paikallisiin tarpeisiin ja kansainvälisiin keskusteluihin osallistuen. Pohjoinen näkökulma on tarjonnut tähän erityisen lähtökohdan: tutkimus on ollut vahvasti kiinnittynyttä pohjoiseen, arktiseen alueeseen ja niiden yhteisöihin, mutta samalla se on ollut osa kansainvälisiä keskusteluja taidekasvatuksesta, yhteisötaiteesta, paikkaperustaisuudesta, kestävydestä ja dekolonisaatiosta.

Jokelan elämäntyötä tarkasteltaessa on syytä muistaa myös tutkimustyön käytännölliset edellytykset. Suuri osa hänen urastaan sijoittuu aikaan ennen vakiintuneita onlinekonfresseja ja tekoälyavusteista tutkimuskirjoittamista. Kansainvälisten verkostojen rakentaminen, kansainväliseen tutkijayhteistyöhön osallistuminen ja tutkimusjulkaisujen kirjoittaminen perustuivat pitkälti akateemiseen käsityöhön, henkilökohtaisiin kontakteihin ja pitkäjänteiseen yhteistyöhön. Tässä toimintaympäristössä korostuivat tutkimusyhteisöjen merkitys sekä kyky rakentaa uusia avauksia vaihteittain useiden vuosikymmenten ajan. Juuri tällainen kehittävä, yhteisöllinen ja tulevaisuuteen suuntautunut tutkimusote on muodostunut Jokelan tutkimuksellisen elämäntyön tunnusmerkiksi.

Tässä luvussa tarkastelen Timo Jokelan tutkimuksellista elämäntyötä viiden toisiinsa limittyvän teeman kautta: taideperustaisen toimintatutkimuksen uranuurtaja; paikkaperustaisen taidekasvatuksen tekijä ja teoreetikko; arktisen taiteen ja sirkumpolaarisen yhteistyön rakentaja; paikallistiedon ja tutkimustiedon välittäjä sekä tutkimusyhteisöjen johtaja. Näiden teemojen kautta hahmottuu tutkija, jonka työ on samanaikaisesti metodologista, käsitteellistä, pedagogista ja yhteiskunnallista. Sen vaikutus näkyy niin tutkimuksessa, koulutuksessa kuin taiteellisessa toiminnassakin.

Taideperustaisen toimintatutkimuksen uranuurtajana

Erityisen merkittäväksi Timo Jokelan tutkijanuralla on muodostunut taideperustaisen toimintatutkimuksen kehittäminen (Jokela, 2018, 2019; Jokela & Huhmarniemi, 2018, 2025a; Jokela ym., 2015b; Jokela ym., 2019). Sen taustalla oli 1990-luvun lopun tilanne, jossa kuvataidekasvatus nuorena tieteenalana haki omaa tutkimuksellista identiteettiään (Jokela, 2006, 2019). Alan tutkimuksessa hyödynnettiin pääosin muilta tieteenaloilta omaksuttuja laadullisia menetelmiä, kun taas taiteellisen tutkimuksen kentällä korostuivat taiteilijan omaan työskentelyyn perustuvat reflektiiviset ja autoetnografiset lähestymistavat. Jokela ja Mirja Hiltunen tunnistivat tarpeen tutkimusstrategialle, joka vastaisi kuvataidekasvatuksen käytännöllisiin ja kehittämissuuntautuneisiin tiedontarpeisiin säilyttäen samalla taiteen keskeisen aseman tutkimusprosessissa. Hiltunen väitöskirja (2009) muodostikin tärkeän lähtökohdan myöhemmälle metodologiselle kehitystyölle erityisesti pohjoisiin yhteisöihin suuntautuvassa taiteellisessa ja pedagogisessa toiminnassa.

Pitkäjänteisen tutkimus- ja kehittämistyön tuloksena syntyi taideperustainen toimintatutkimus (Art-Based Action Research, ABAR), jossa toimintatutkimuksen, taideperustaisen tutkimuksen ja taiteellisen tutkimuksen lähtökohdat yhdistyivät uudella tavalla (Jokela, 2013, 2017, 2019; Jokela ym., 2015a, 2015b). Tässä tutkimusstrategiassa taide on samanaikaisesti tutkimuksen kohde, aineiston tuottamisen väline ja tiedonmuodostuksen tapa.

Merkittävää Jokelan työssä on myös se, että metodologinen kehittäminen tapahtui kenttätutkimuksen käytännöissä. Taideperustaista toimintatutkimusta kehitettiin tutkimushankkeiden, opetuksen, taiteellisen toiminnan ja kansainvälisen yhteistyön yhteydessä. Prosessi oli itsessään toimintatutkimuksellinen: tutkimusmenetologiaa testattiin, arvioitiin ja tarkennettiin erilaisissa toimintaympäristöissä, kuten yhteisötaiteessa, ympäristötaiteessa, soveltavassa taiteessa, luovan matkailun kehittämisessä, kotoutumistyössä sekä arktisen alueen koulutus- ja tutkimusverkostoissa (Hiltunen, 2009; Jokela & Hiltunen, 2023; Jokela & Huhmarniemi, 2018, 2020, 2021, 2022).

Taideperustainen toimintatutkimus on sittemmin muodostunut Lapin yliopiston kuvataidekasvatuksen tutkimusprofiilin tunnusomaiseksi piirteeksi. Se on integroitunut kehitettyyn projektipedagogiikkaan (Jokela ym., 2024a). Sen vaikutus näkyy lukuisissa tutkimushankkeissa, väitöskirjoissa sekä kansainvälisessä yhteistyössä. Samalla se on vakiintunut yhdeksi merkittävimmistä suomalaisista metodologisista kontribuutioista kansainväliseen taidekasvatuksen tutkimukseen.

Paikkaperustaisen taidekasvatuksen tekijä ja teoreetikko

Metodologisen työn rinnalla Jokela on ollut keskeinen paikkaperustaisen taidekasvatuksen kehittäjä ja teoreetikko. Hänen tutkimuksissaan pohjoinen ympäristö, paikalliskulttuurit, yhteisöt ja ekologiset kysymykset näyttäytyvät toimintaympäristöinä ja aktiivisina tiedonmuodostuksen, oppimisen ja merkitysten rakentumisen lähtökohtina. Jokela on ollut rakentamassa ymmärrystä siitä, miten taidekasvatus voi vahvistaa ihmisten suhdetta paikkaan, paikallishistoriaan ja ekosysteemeihin sekä samalla edistää yhteisöllistä ja ekologista vastuullisuutta. Kehittäminen käynnistyi Jokelan omakohtaisesta ympäristötaiteellisesta työskentelystä ja sen käsitteellistämisestä monitieteisessä ympäristökasvatuksen tutkimuskeskustelussa ensin suomeksi (Jokela, 1995, 1996, 1997) ja sitten kansainvälisesti (Jokela, 2008a, 2012).

Usein koulupiha mahdollisti paikkaperustaisen taide- ja ympäristökasvatuksen (Jokela, 2008b) ja yhteisöllisen taidekasvatus valtavirtaistui rinnakkaisena työnä Hiltusen kanssa (Jokela, 2021; Jokela & Hiltunen, 2014; Jokela & Hiltunen, 2023).

Jo varhain Jokelan tutkimuksissa on korostunut relationaalinen ajattelu, jossa ihmiset, yhteisöt, kulttuurit ja ympäristöt ymmärretään keskinäissuhteissa rakentuviksi. Siten Jokelan työ ennakoii monia myöhemmin kansainvälisessä keskustelussa vahvistuneita näkökulmia, kuten yhteismuotoutumisen (*becoming with*) (Haraway, 2016), intra-aktion (*intra-action*) (Barad, 2007) ja vastaavuuden (*correspondence*) (Ingold, 2017) käsitteitä. Jokelan tutkimuksissaan oppiminen ei tapahdu irrallaan ympäristöstä, vaan suhteissa paikkoihin, maisemiin, materiaaleihin, kulttuuriin käytäntöihin ja muihin elollisiin toimijoihin.

Ympäristö- ja yhteisötaiteen sekä paikkaperustaisen taidekasvatuksen tutkimuksessa Jokela on ollut kehittämässä pedagogisia lähestymistapoja, joissa luonnon havainnointi, materiaallinen toiminta, kehollinen kokemus ja paikkasuhteen syventäminen muodostavat perustan ekologiselle ymmärrykselle (Hiltunen, 2016; Jokela, 2016; Huhmarniemi & Hiltunen, 2018; Huhmarniemi ym., 2021). Keskeistä on ollut näkemys taidekasvatuksesta toimintana, joka voi vahvistaa yksilöiden ja yhteisöjen suhdetta ympäristöön sekä tukee laajempaa kulttuurista ja ekologista kestävyysmurrosta.

Jokelan tutkimusympäristössä huomio on vähitellen siirtynyt ihmiskeskeisistä näkökulmista kohti luonnon, muiden lajien ja ekosysteemien toimijuuden tunnistamista. Kuvataidekasvatuksen tehtäväksi ei nähdä ainoastaan ympäristötietoisuuden lisääminen, vaan syvempien arvojen, suhteiden ja maailmasuhteiden tukeminen. Taide mahdollistaa kokemuksellisten ja emotionaalisten yhteyksien rakentumisen monilajiseen ympäristöön tavalla, joka voi vahvistaa ekologista vastuullisuutta ja kestäväää elämäntapaa. Jokelan työ on osoittanut, kuinka taidekasvatus tarjoaa välineitä maailmasuhteen

tunnistamiseen, näkyväksi tekemiseen, kriittiseen tarkasteluun ja uudelleen-kuvitteluun yhteisöissä. Tätä relationaalista taide- ja kasvatustajattelua kokosi osaltaan Päivi Granön, Mirja Hiltunen ja Timo Jokelan yhdessä toimittama teos *Suhteessa maailmaan: ympäristöt oppimisen avaajina* (Granö ym., 2018), jossa oppimista tarkastellaan ihmisten, ympäristöjen ja yhteisöjen välisinä suhteina. Viime vuosina tällainen ajattelu on noussut yhä ajankohtaisemmaksi posthumanistisissa ja uusmaterialistisissa keskusteluissa, joissa myös ei-inhimillisten toimijoiden merkitys tunnustetaan aiempaa vahvemmin (Barrett & Bolt, 2013; Bennet, 2020).

Keskeinen Jokelan tutkimuksellinen avaus on myös ekokulttuurin käsitteen kehittäminen. Sen avulla hän on kuvannut pohjoisille alueille ominaista luonnon ja kulttuurin välistä keskinäistä kietoutumista, jossa yhteisölliset käytännöt, elinkeinot, taiteellinen ilmaisu ja ympäristö muodostavat erottamattoman kokonaisuuden (Jokela & Hiltunen, 2024; Jokela, 2025a). Ekokulttuurin käsite tarjoaa vaihtoehdon dualistiselle modernistiselle ajattelulle, jossa luonto ja kulttuuri sekä taide, käsityö ja muotoilu erotetaan toisistaan. Jokelan tutkimuksissa pohjoisten alueiden kulttuuriperinteet, nykytaide ja arjen käytännöt näyttävät jatkuvana vuoropuheluna perinteen, nykyhethen ja tulevaisuuden, paikallisen ja globaalin sekä ihmisen ja muun luonnon välillä.

Paikkaperustaisen taidekasvatuksen kehittäjänä Jokelan merkittävin panos onkin ollut sen osoittaminen, että paikka on aktiivinen toimija oppimisessa, kulttuurisessa identiteetissä ja kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa (Huhmarniemi & Jokela, 2025a). Hänen työnsä on tehnyt näkyväksi, miten taidekasvatus voi kytkeä yhteen paikallisen tiedon, yhteisöllisen toiminnan, ympäristösuhteen ja globaalit kestävyysshaasteet tavalla, joka on vaikuttanut syvästi niin suomalaisen kuin kansainvälisenkin taidekasvatuksen kehitykseen. Edelleen hän myös jatkaa tätä tutkimusta kiinnittyen aina uusiin tieteellisiin käsitteisiin ja paradigmoihin (Huhmarniemi ym., tulossa).

Arktisen taiteen käsitteellistäjä ja sirkumpolaarisen yhteistyön rakentaja

Yksi Timo Jokelan tutkijanuran merkittävimmistä saavutuksista liittyy arktisen taiteen tutkimuksen, koulutuksen ja kansainvälisen yhteistyön kehittämiseen. Siinä missä hänen työnsä taideperustaisen toimintatutkimuksen parissa tarjosi kuvataidekasvatukselle uuden metodologisen perustan, avasi hänen toimintansa arktisen taiteen alueella uuden tutkimus- ja keskustelukentän pohjoisille taide- ja muotoilualoille. Jokela on ollut keskeisessä roolissa arktisen taiteen ja taidekasvatuksen keskusteluissa luomassa tutkimukselle käsitteellisiä, tutkimuksellisia ja institutionaalisia puitteita.

Jokelan ajattelussa arktinen taide on käsite, joka tekee näkyväksi pohjoisten alueiden omaleimaisia tietämisen, elämisen ja taiteellisen ilmaisun tapoja. Hän on tarkastellut arktista taidetta suhteessa paikallisuuteen, yhteisöllisyyteen, ympäristösuhteeseen, kestävyYTEEN ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen (Jokela, 2020; Jokela & Huhmarniemi, 2021; Huhmarniemi & Jokela, 2020a, 2020b). Samalla arktisen taiteen käsite on tarjonnut välineen pohtia, miten taide voi osallistua pohjoisia yhteisöjä koskeviin keskusteluihin sekä vahvistaa alueiden kulttuurista elinvoimaa ja toimijuutta.

Arktisen taiteen käsitteellistämässä Jokela on korostanut erityisesti kulttuurisen ja alueellisen dekolonisaation rinnakkaisuutta (Jokela & Huhmarniemi, 2025b). Hänen työnsä on osallistunut keskusteluun siitä, kuinka arktisia alueita ja niiden kulttuureja on historiallisesti kuvattu ulko-puolisista ja usein kolonialistisista näkökulmista. Pohjoista luontoa koskevat romantisoidut ja yksinkertaistavat representaatiot ovat pitkään hallinneet arktisen alueen kuvastoa niin taiteessa kuin populaarikulttuurissakin (Chartier, 2018; Gismondi, 2019). Vastauksena tähän Jokela on tarkastellut arktista taidetta paikallisiin kokemuksiin, kulttuuriseen monimuotoisuuteen ja pohjoisten yhteisöjen omaan ääneen perustuvana toimintana sekä laajentanut sen käsitettä kohti pohjoisille kulttuureille ominaisia holistisempia tekemisen

tapoja. Hän on tuonut esiin, ettei esimerkiksi saamelaisessa kulttuurissa eikä monissa muissakaan pohjoisissa luontokulttuureissa tehdä jyrkkää eroa taiteen, käsityön, muotoilun ja käytännöllisen toiminnan välillä (Guttorm, 2015; Hautala-Hirvioja, 2014). Tämä näkökulma haastaa länsimaisen taidejärjestelmän vakiintuneita luokitteluja ja avaa vaihtoehtoisia tapoja ymmärtää taide osana kulttuuria, elinympäristöä ja yhteisöllistä tietämistä. Edistääkseen kestävyysorientoitunutta, kulttuurisensitiivistä ja dynaamista arktisen taiteen ja taidekasvatuksen toimintaa Jokela on lisäksi tuottanut ja toimittanut useita käsikirjoja (Jokela ym., 2024b, 2024c; Huhmarniemi & Jokela, 2025b).

Koska arktisen taiteen käsitteellä viitataan usein myös perinteisiin ja historiallisiin ilmaisumuotoihin, Jokela kollegoineen on kehittänyt käsitteen uudistava arktinen taide (new genre Arctic art) kuvaamaan erityisesti dialogista, yhteiskunnallisesti sitoutunutta, julkista ja poliittista arktista nykytaidetta (Jokela ym., 2021). Käsite juontuu Suzanne Lacyn (1995) tunnetuksi tekemästä uuden polven julkisen taiteen (new genre public art) ajattelusta, jossa taiteen merkitys rakentuu vuorovaikutuksessa yhteisöjen ja yhteiskunnallisten kysymysten kanssa. Uudistavan arktisen taiteen käsitteen avulla on täsmennetty sellaisia nykytaiteen käytäntöjä, jotka käsittelevät pohjoisten alueiden kulttuurisia, sosiaalisia ja ympäristöpoliittisia kysymyksiä taiteellisen toiminnan keinoin (Jokela ym., 2021). Käsite on otettu käyttöön tutkimuskeskusteluissa (Huhmarniemi & Lande, 2025; Ruotsalainen, 2024, 2026).

Uudistavan arktisen taiteen keskusteluun on kehitetty myös uudistavan arktisen taidekasvatuksen ajatusmalli (Jokela & Hiltunen, 2024). Siinä huomio kohdistuu taiteen pedagogisiin mahdollisuuksiin, yhteisölliseen oppimiseen ja kulttuuriseen osallisuuteen arktisissa konteksteissa. Sekä uudistavan arktisen taiteen että uudistavan arktisen taidekasvatuksen käsitteet ovat vakiintuneet kansainvälisissä arktisissa tutkimus- ja koulutusverkostoissa, joissa niitä käytetään kuvaamaan pohjoisista lähtökohdista rakentuvaa, yhteiskunnallisesti vaikuttavaa ja tulevaisuussuuntautunutta taiteellista ja taidekasvatuksellista toimintaa.

Jokelan kontribuutio arktisen taiteen tutkimukselle laajenee siten lukuisista yhteistyöprojekteista ja julkaisuista eteenpäin. Hänen työnsä merkitys näkyy käsitteissä, tutkimusverkostoissa ja keskusteluissa, jotka ovat tehneet arktisesta taiteesta tunnistetun tutkimus- ja toiminta-alueen. Samalla hän on ollut rakentamassa sirkumpolaarista kulttuurista vuoropuhelua, jossa pohjoisia alueita tarkastellaan niiden omista lähtökohdista käsin ja jossa taide toimii sekä tiedonmuodostuksen että yhteiskunnallisen vaikuttamisen välineenä.

Kahdella katseella pohjoiseen: paikallistiedon ja tutkimustiedon välittäjänä

Timo Jokelan tutkimuksellisessa elämäntyössä korostuu myös hänen asemansa paikallistiedon kantajana ja välittäjänä. Jokelan lapsuus, nuoruus ja osa-aikainen asuminen Ounasjoen varrella Kittilässä, osallistuminen paikallisyhteisöjen toimintaan sekä syvällinen ympäristön, kulttuurin ja historian tuntemus ovat luoneet perustan sellaiselle tietämisen tavalle, jota kansainvälisessä tutkimuskirjallisuudessa määritellään käsitteillä yhteisöjen vanhimiksi ja tiedonhaltijoiksi (Elder ja Knowledge Holder). Monille yhteisöille Jokela on näyttäytynyt tutkijan ohella vanhemman sukupolven tietäjänä, jonka ymmärrys pohjoisesta ympäristöstä ja kulttuurista on rakentunut vuosikymmenten kokemuksen, osallistumisen ja yhteisöllisten suhteiden kautta.

Koko uransa ajan Timo Jokelan on tehnyt tutkimus- ja taiteilijatyötään Ounasjoen jokivarsiyhteisöissä, joissa hän on yhdistänyt paikallistiedon, yhteisötaiteen ja tutkimuksellisen ajattelun (Jokela 1997, 2025b). Hänen pitkäaikaisessa työssään Ounasjoki näyttäytyy ekokulttuurisena toimijana, joka kietoutuu alueen historiaan, elinkeinoihin, identiteetteihin ja yhteisölliseen muistiin. Tätä näkökulmaa ilmentää erityisesti yhteisötaideteos *Meän vapaa Ounas*, jossa joen suojelun historia, paikalliset muistot ja nykyiset ympäristökysymykset yhdistyivät osallistavaan taiteelliseen työskentelyyn (Jokela, 2024). Teoksessa konkretisoituu Jokelan tavalle ominainen lähes-

tymistapa, jossa taide toimii yhteisöllisen muistamisen, paikallisen osallisuuden ja ympäristösuhteen vahvistamisen välineenä. Samalla työ heijastaa hänen erityistä asemaansa Ounasjoen alueella: hän toimii yhtä aikaa taiteilijana, tutkijana, paikallistiedon kantajana ja yhteisön jäsenenä, jonka työssä paikallinen kokemustieto ja akateeminen tieto ovat jatkuvassa vuoropuhelussa.

Tätä asemaa voidaan tarkastella alkuperäiskansatutkimuksessa tunnetun *Two-Eyed Seeing* -ajattelun kautta. Sen keskeisenä ajatuksena on nähdä maailma samanaikaisesti paikallisen, kokemuksellisen tiedon sekä tieteellisen tiedon näkökulmista ilman, että kumpaakaan asetetaan toisen yläpuolelle (Bartlett ym., 2012). Jokelan työssä paikallistuntemus ja kulttuurinen ymmärrys ovat olleet vuoropuhelussa tutkimuksellisen tiedonmuodostuksen kanssa. Siitä ovat syntyneet monet hänen paikkaperustaisen taidekasvatuksen, yhteisötaiteen ja arktisen taiteen tutkimukselliset avauksensa.

Jokelan merkitys ei siten rajoitu tutkijana tuotettuun tietoon, vaan hän on myös tiedon välittäjä sukupolvien, yhteisöjen ja tietoperinteiden välillä. Hänen työnsä osoittaa, että kestävä tulevaisuuden rakentaminen edellyttää sekä tieteellistä ymmärrystä että paikallisiin kokemuksiin, kulttuurisiin käytäntöihin ja ympäristön pitkäaikaiseen tuntemukseen perustuvaa viisautta. Tässä mielessä hänen elämäntyönsä ilmentää kahden näkökulman samanaikaista näkemistä: paikallisen tietäjän ja akateemisen tutkijan katseiden yhdistymistä.

Tutkimusyhteisöjen johtaja

Timo Jokelan tutkijanuran yksi keskeisistä ulottuvuuksista on ollut tutkimusyhteisöjen määrätietoinen rakentaminen. Siten hänen työnsä näkyy myös niissä yhteisöissä, verkostoissa ja yhteistyön rakenteissa, jotka ovat mahdollistaneet uuden tiedon tuottamisen ja tutkimusalan kehittymisen. Jokela on ymmärtänyt tutkimuksen yhteisöllisenä toimintana, jossa tieto rakentuu vuorovaikutuksessa tutkijoiden, opiskelijoiden, taiteilijoiden, yhteisöjen ja eri alojen asiantuntijoiden kesken.

Tunnustuksena tästä työstä Jokela nimettiin University of the Arcticin UArctic Chair -tehtävään vuosiksi 2022–2024. UArctic Chair -nimitykset osoitetaan ansioituneille tutkijoille, joiden toiminta vahvistaa arktiselle alueelle merkittäviä tutkimus- ja koulutusaloja. Tehtävässä Jokela edisti tutkimus- ja koulutus-yhteistyötä UArcticin jäsenorganisaatioiden ja temaattisten verkostojen välillä sekä rakensi uusia kumppanuuksia laajemman arktisen yhteisön piirissä. Nimitys heijasti samalla hänen pitkään jatkunutta työtään kansainvälisenä verkostojen rakentajana ja pohjoisten näkökulmien puolestapuhujana.

Erityisen näkyvästi tämä työ on toteutunut University of the Arcticin Arctic Sustainable Arts and Design (ASAD) -verkostossa, jonka perustajana ja pitkäaikaisena johtajana Jokela on toiminut. Vuonna 2012 perustettu verkosto on tuonut yhteen taide- ja muotoilualan koulutusorganisaatioita, tutkijoita, opiskelijoita ja kulttuuritoimijoita koko sirkumpolaariselta alueelta yhteisten tutkimus-, koulutus- ja kehittämistavoitteiden äärelle (Jokela & Coutts, 2018a). Verkoston merkitys on ollut huomattava aikana, jolloin arktisen alueen ekologiset, kulttuuriset ja yhteiskunnalliset kysymykset ovat nousseet kansainvälisen huomion kohteiksi. Muun muassa *Relate North* -kirjasarja, johon Jokela toimitti vuosien ajan professori Glen Couttsin kanssa, on merkittävä tutkimusjulkaisukokonaisuus, joka on vahvistanut arktisen taidekasvatuksen vaikuttavuutta (Jokela & Coutts, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018b, 2019, 2020, 2021; Coutts & Jokela, 2022, 2023). *Relate North* kirjasarja on jatkunut tämän jälkeenkin ja vuoden 2024 laitoksessa Jokela oli edelleen toimittaja (Jokela ym., 2024; Humarniemi ym., 2025). Olen olennaista, että työ jatkuu ASAD-verkostossa.

ASAD-verkoston kautta on toteutettu konferensseja, julkaisuja, liikkuvuusohjelmia ja tutkimushankkeita. Verkosto on ollut tärkeä foorumi arktisen taiteen, muotoilun ja taidekasvatuksen käsitteelliselle kehittämiselle sekä kulttuuripoliittiselle vaikuttamiselle. Samalla se on vahvistanut arktisen taiteen asemaa omana tutkimus- ja koulutusalanana sekä tuonut näkyväksi pohjoisten alueiden kulttuurista erityisyyttä kansainvälisessä keskustelussa.

Tutkimusyhteisöjen rakentaminen on ollut keskeistä myös Lapin yliopistossa. Alun perin pienestä tutkija-taidekasvattajien ryhmästä kehittyi vuosien kuluessa Northern Art, Community, and Environment (NACER) -tutkimusryhmä, joka tunnetaan kansainvälisesti erityisesti taideperustaisen toimintatutkimuksen, paikkaperustaisen taidekasvatuksen ja arktisen taiteen tutkimuksen keskuksena. Ryhmän piirissä on toteutettu lukuisia väitöstutkimuksia, tutkimushankkeita ja kansainvälisiä yhteistyöprojekteja. Samalla siitä on muodostunut tärkeä tutkijakoulutuksen ympäristö useille tutkijasukupolville.

Jokelan ohjaava vaikutus näkyy myös tutkimusaiheiden jatkuvuudessa ja kehittymisessä. Hänen tutkimusyhteisössään ovat valmistunut lukuisia väitöskirjoja, joiden ohjaajana on toiminut NACER-ryhmän johtotiimistä myös Mirja Hiltunen ja Maria Huhmarniemi. Väitöskirjoja on valmistunut lukuisia, kuten Ainalinpää (2019), Griniuk (2022), Heinonen (2025), Härkönen (2021), Jónsdóttir (2017), Joy (2018), Luostarinen (2023), Korsström-Magga (2025), Manninen (2021) ja Rinne (2021). Minäkin kirjoitan tätä lukua Jokelan ohjauksessa väittelleenä (Huhmarniemi, 2016). Näissä väitöskirjoissa taideperustaisen toimintatutkimuksen, paikkaperustaisuuden, yhteisöllisen taidekasvatuksen, posthumanistisen ajattelun ja ekologisen kestävyuden teemoja on edelleen kehitetty. Tälle tutkimusyhteisölle on ollut ominaista, että tutkimukset rakentuvat osaksi keskustelua, jossa käsitteitä, menetelmiä ja käytäntöjä kehitetään yhdessä. Työ jatkuu edelleen. Nyt, kun Jokela täyttää 70 vuotta, kolme hänen ohjaamaansa väitöskirjatutkijaa valmistautuu väitökseen: Isomursu (tulossa), Lintumäki (tulossa) ja Stöckell (tulossa). Edelleen väitöksiä valmistuu lähivuosina.

Yksi Jokelan ansio tutkimusyhteisön rakentajana on ollut yhteistyöhön perustuvan julkaisemisen vahvistaminen. Tutkimus on ollut kollektiivista tiedonrakentamista, mikä näkyy laajana kanssakirjoittajuutena väitöskirjatutkijoiden, kollegojen ja kansainvälisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Yhteisjulkaisut ovat olleet tutkijakoulututusta, jossa nuoremmat tutkijat ovat päässeet tutkimuskeskusteluun osana tutkimusyhteisöä.

Jokelan elämäntyötä tarkasteltaessa tutkimusyhteisöjen rakentaminen näyttäytyykin yhtä merkittävänä saavutuksena kuin hänen metodologiset ja käsitteelliset avauksensa. Hänen vaikutuksensa näkyy ihmisissä, verkostoissa, tutkimusperinteissä ja yhteistyön tavoissa, jotka jatkuvat ja kehittyvät edelleen. Tällainen tutkimuksellinen perintö rakentuu pitkäjänteiselle työlle, jossa tutkijoiden, opiskelijoiden, taiteilijoiden ja yhteisöjen väliset suhteet on nähty tiedontuotannon tärkeimpänä voimavarana. Tässä mielessä Jokela on ollut paitsi tutkija myös tutkimusyhteisöjen rakentaja ja mahdollistaja.

Lopuksi

Timo Jokelan tutkimuksellisen elämäntyön merkitys näkyy tavassa, jolla kuvataidekasvatuksen tutkimusta nykyisin tehdään ja ymmärretään. Jokelan perintö on tutkimuskulttuurissa, jota hän on ollut rakentamassa. Hänen työnsä on kannustanut tutkijoita, opettajia, taiteilijoita ja opiskelijoita näkemään tiedon yhteisesti rakennettavana, käytäntöihin kytkeytyvänä ja tulevaisuuteen suuntautuvana toimintana. Taide, pedagogiikka, tutkimus ja yhteiskunnallinen toiminta ovat toisiinsa kietoutuvia tiedonmuodostuksen ja vaikuttamisen käytäntöjä. Yhdessä Mirja Hiltusen kanssa hän on osoittanut, että taide ja taidekasvatus voivat toimia samanaikaisesti oppimisen, tutkimuksen, yhteiskunnallisen osallistumisen ja kulttuurisen uudistumisen välineinä pohjoisissa ekokulttuureissa.

Jokelan työssä tutkimus on ollut suhteissa tapahtuvaa toimintaa: vuoropuhelua paikkojen, yhteisöjen, kulttuurien, ympäristöjen ja erilaisten tietämisen tapojen välillä. Taideperustaisen toimintatutkimuksen kehittäjänä, paikkaperustaisen taidekasvatuksen teoreettikkona, arktisen taiteen käsitteellistäjänä sekä tutkimusyhteisöjen ja kansainvälisten verkostojen rakentajana hän on ollut vahvistamassa tutkimuksellista ajattelua, jossa paikallinen ja globaali, kokemuksellinen ja tieteellinen sekä taiteellinen ja pedagoginen tieto voivat toimia yhdessä. Tässä taiteen, tutkimuksen, paikan ja yhteisöjen risteyskohdassa voidaan nähdä Timo Jokelan tutkijanuran merkittävin ja pitkäkestoinen perintö.

Lähteet

- Ainalinpää, E. (2019). *Kasvitaiteen ekologiset ulottuvuudet: elämysidonnaisista vuorovaikutustarkasteluista kestävyystavoitteeseen taidetoimintaan*. [Väitöskirja, Lapin yliopisto]. Lapin yliopisto.
- Barad, K. (2007). *Meeting the universe halfway: Quantum physics and the entanglement of matter and meaning*. Duke University Press.
- Barrett, E., & Bolt, B. (Toim.). (2013). *Carnal knowledge: Towards a 'new materialism' through the arts*. I.B. Tauris.
- Bartlett, C., Marshall, M., & Marshall, A. (2012). Two-eyed seeing and other lessons learned within a co-learning journey of bringing together Indigenous and mainstream knowledges and ways of knowing. *Journal of Environmental Studies and Sciences*, 2, 331–340. <https://doi.org/10.1007/s13412-012-0086-8>
- Bennett, J. (2020). *Materian väre: Olioiden poliittinen ekologia*. (T. Kilpeläinen, suom.). niin & näin. (Alkuperäinen teos julkaistu 2010)
- Chartier, D. (2018). *What is the imagined North?* Presses de l'Université du Québec.
- Gismondi, C. J. (2019). Why is the Arctic always white? Circumpolar Indigenous artists in the age of the Anthropocene. *Esse*, 97(97), 92–95. <https://esse.ca/en/young-critics/why-is-the-arctic-always-white-circumpolar-indigenous-artists-in-the-age-of-the-anthropocene/>
- Coutts, G., & Jokela, T. (Toim.). (2022). *Relate North #9*. InSEA publications. <https://research.ulapland.fi/fi/publications/relate-north-9>
- Coutts, G., & Jokela, T. (Toim.). (2023). *Relate North: Possible Futures*. https://www.insea.org/wp-content/uploads/2023/12/RelateNorth-PossibleFutures_WEB.pdf
- Granö, P. M., Hiltunen, M. L., & Jokela, T. (Toim.). (2018). *Suhteessa maailmaan: ympäristöt oppimisen avaajina*. Lapland University Press. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-310-934-6>
- Griniuk, M. (2022). *Techno-voyeurism into a (performing) body* [Väitöskirja, Lapin yliopisto]. Lapin yliopisto. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-335-8>
- Guttorm, G. (2015). Contemporary duodji – a personal experience in understanding traditions. Teoksessa T. Jokela & G. Coutts (Toim.), *Relate North. Art, heritage & identity* (s. 60–76). Lapland University Press.
- Haraway, D. J. (2016). *Staying with the trouble: Making kin in the Chthulucene*. Duke University Press.
- Hautala-Hirvioja, T. (2014). Saamelaisen nykytaiteen moninaisuus. *Agon*, 13(3), 14–20. <http://agon.fi/article/saamelaisen-nykytaiteen-moninaisuus>
- Heinonen, H. (2025). *Matkoja intensiteetteihin: Kuvataidekasvatuksen posthumanistiset tilat ja kuvien todellisuudet* [Väitöskirja, Lapin yliopisto]. Lauda. <https://lauda.ulapland.fi/handle/10024/66414>

Hiltunen, M. (2009). Yhteisöllinen taidekasvatus. Performatiivisesti pohjoisen sosiokulttuurisissa ympäristöissä. [Väitöskirja, Lapin yliopisto]. Lauda. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:ula-20111141039>

Hiltunen, M. (2016). Astumisia virtaan. Teoksessa A. Suominen (Toim.), *Taidekasvatus ympäristöhuolen aikakaudella. Avauksia, suuntia, mahdollisuuksia* (s. 200–212). Aalto-yliopisto.

Huhmarniemi, M. (2016). *Marjamatkoilla ja kotipalkisilla. Keskustelua Lapin ympäristökonflikteista nykyaikaiseen keinoihin*. [Väitöskirja, Lapin yliopisto]. Lauda. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-484-898-5>

Huhmarniemi, M., Burnett, K., & O’Grady, A. (Eds.) (2025). *Relate North: Lessons of the Land*. InSEA Publications. <https://doi.org/10.24981/2025-RNLL>

Huhmarniemi, M., & Hiltunen, M. (2018). YTYä esi- ja alkuopetukseen – toimintamalleja ympäristö- ja yhteisötaiteeseen. Teoksessa S. Rusanen, M. Kuusela, K. Rintakorpi & K. Torkki (Toim.), *Mun kuvista kulttuuriin: kuvataidetta esi- ja alkuopetukseen*. (s. 109–130). Lasten keskus.

Huhmarniemi, M., & Jokela, T. (2020a). Arctic art and material culture: Northern knowledge and cultural resilience in the Northernmost Europe. Teoksessa L. Heininen; H. Exner-Pirot & J. Barnes (Toim.), *Arctic yearbook 2020: Climate change and the Arctic: global origins, regional responsibilities?* Arctic Portal. <https://arcticyearbook.com/arctic-yearbook/2020/2020-scholarly-papers/350-arctic-art-and-material-culture-northern-knowledge-and-cultural-resilience-in-northernmost-europe>

Huhmarniemi, M., & Jokela, T. (2020b). Arctic arts with pride: discourses on Arctic arts, culture and sustainability. *Sustainability*, 12(2), 604. <https://doi.org/10.3390/su12020604>

Huhmarniemi, M., & Jokela, T. (2025a). Kuvataidekasvatus kestävyuden vipuvoimana. *Research in Arts and Education*, 2025(1), 140–164. <https://doi.org/10.54916/rae.145623>

Huhmarniemi, M., & Jokela, T. (Toim.). (2025b). *Living with Land and people: A Handbook for artistic project and art-based action research in the Arctic*. Lapin yliopisto. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-505-5>

Huhmarniemi, M., Jokela, T., & Hiltunen, M. (2021). Paradigm shifts in northern art, community and environment studies for art teacher education. *Social Sciences & Humanities Open*, 4(1), 100181. <https://doi.org/10.1016/j.ssaho.2021.100181>

Huhmarniemi, M., Jokela, T., & Luostarinen, N. (tulossa). Taideperustainen ekokulttuurinen innostaminen: Kohti kulttuurista kestävyysmurrosta sosiaalipedagogiikan ja taidekasvatuksen yhteydessä. *Sosiaalipedagogiikka*.

Huhmarniemi, M., & Lande, A. K. (2025). Observation of change as a new genre Arctic art. In A. Sohns (Ed.), *Artistic dialogues with the Arctic North: Environmental change and identity in transition* (pp. 13–26). Routledge.

Härkönen, E. (2021). *Seeking culturally sustainable art education in higher education: The Northern perspective* [Väitöskirja, Lapin yliopisto]. Lauda. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-268-9>

Ingold, T. (2017). On human correspondence. *Journal of the Royal Anthropological Institute*, 23(1), 9–27. <https://doi.org/10.1111/1467-9655.12541>

Isomursu, E. P. (tulossa). *Maisemakuvan aitous. Kuvallisen todellisuuden kerrostumia Pohjoisessa* [Väitöskirja, Lapin yliopisto]. Lauda. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-570-3>

Jónsdóttir, Á. (2017). *Artistic actions for sustainability: potential of art in education for sustainability* [Väitöskirja, Lapin yliopisto]. Lauda. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-016-6>

Jokela, T. (1995). Ympäristötaiteesta ympäristökasvatukseen. Teoksessa M.-H. Mantere (Toim.), *Maan kuva. Kirjoituksia taiteeseen perustuvasta ympäristökasvatuksesta* (s. 24–37). Taideteollinen korkeakoulu.

Jokela, T. (1996). Ympäristöstä paikaksi, paikasta taiteeksi. Teoksessa A. Huhtala (Toim.), *Ympäristö – arvot?. Heijastuksia pohjoiseen* (s. 161–176). Lapin yliopisto.

Jokela, T. (1997). Ympäristötaide paikkakasvatuksena. Teoksessa M. Käpylä & R. Wahlström (Toim.), *Vihreä ihminen. Ympäristökasvatuksen menetelmäopas* (s. 149–166). Jyväskylän yliopiston täydennyskoulutuskeskus.

Jokela, T. (2006). Nurkasta ulos. Kuvataidekasvatuksen uusia suuntia. Teoksessa K. Kettunen, M. Hiltunen, S. Laitinen & M. Rastas (Toim.), *Kuvien keskellä* (s. 71–85). Like.

Jokela, T. (2008a). A wanderer in the landscape. Teoksessa G. Coutts & T. Jokela (Toim.), *Art, community and environment: Educational perspectives* (s. 217–240). Intellect.

Jokela, T. (2008b). Pohjoinen koulupiha yhteisöllisen taidekasvatuksen ja psykososiaalisen hyvinvoinnin näyttämönä. Teoksessa A. Ahonen (Toim.), *Psykososiaalisen hyvinvoinnin edistäminen opetustyössä* (s. 161–176). Lapin yliopisto.

Jokela, T. (2012). The art of art education and the status of creative dialogue. Teoksessa C.-P. Buschkuhle (Toim.), *Ein diskurs zur künstlerische bildung* (s. 359–76). Athene.

Jokela, T. (2013). Engaged art in the North. Aims, methods, contexts. Teoksessa T. Jokela, G. Coutts, M. Huhmarniemi & E. Härkönen (Toim.), *Cool – Applied visual arts in the North* (s. 10–21). Lapin yliopisto.

Jokela, T. (2016). Yhteisöllistä ympäristötaidekasvatusta pohjoisessa. Teoksessa A. Suominen (Toim.), *Taidekasvatus ympäristöhuolen aikakaudella. Avauksia, suuntia, mahdollisuuksia* (s. 69–83). Aalto-yliopisto.

Jokela, T. (2017). Art of art education through art-based action research for the North. Teoksessa M. Fritzche & A. Schnurr (Toim.), *Fokussierte Komplexität – Edenen von Kunst und Bildung* (s. 55–67). ATHENA.

Jokela, T. (2018). Culture sensitive participatory art as visual ethnography in the North. *Visual Ethnography*, 6(2), 89–112.

Jokela, T. (2019). Arts-based action research in the North. Teoksessa G. W. Noblit, G. W. (Toim.), *Oxford research encyclopedia of education*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190264093.013.522>

Jokela, T. (2020). Ethics of Arctic sustainable art: Indigenous and non-indigenous dialogue. Teoksessa C-P. Busckhule & R. Vella (Toim.), *Art-ethic-education* (s. 202–219). Brill.

Jokela, T. (2021). Yhdessä tekemisestä kanssatietämiseen. Teoksessa M. Huhmarniemi, S. Wallenius-Korkalo & T. Jokela (Toim.), *Dialogista vaikuttamista – yhteisöllistä taidekasvatusta pohjoisessa* (s. 32–44). Lapin yliopisto.

Jokela, T. (2024). *Meän vapaa Ounas muisteluteos*. Lapin yliopisto. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-468-3>

Jokela, T. (2025a). New genre Arctic art education as decolonisation and ecocultural revitalization. Teoksessa L. Kriel, B. van Haute, & E. Wagner (Toim.), *Exploring art education: Transculturality and social entanglement* (s. 23–40). Waxmann.

Jokela, T. (2025b). At the River: Stepping in the Flow. teoksessa A. Sohns (Toim.), *Artistic dialogues with the Arctic North : Environmental change and identity in transition* (s. 185–199). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003545880-17>

Jokela, T.; Berliner, P., & Manninen, A. (2024c). Sustainability portraits – Lessons learned and recommendations. Teoksessa T. Jokela, P. Berliner & A. Manninen (Toim.), *Creating Arctic sustainability portraits* (s. 90–99). University of Lapland.

Jokela, T. & Coutts, G. (Toim.). (2014). *Relate North: Engagement, Art and Representation*. Lapland University Press. www.urn.fi/URN:ISBN:978-952-310-968-1

Jokela, T. & Coutts, G. (Toim.). (2015). *Relate North: Art Heritage & Identity*. Lapland University Press. www.urn.fi/URN:ISBN:978-952-310-971-1

Jokela, T., & Coutts, G. (Toim.). (2016). *Relate North: Culture, community and communication*. Lapland University Press. www.urn.fi/URN:ISBN:978-952-310-958-2

Jokela, T., & Coutts, G. (Toim.). (2017). *Relate North: Practising place, heritage, art & design for creative communities*. Lapland University Press. www.urn.fi/URN:ISBN:978-952-310-950-6

Jokela, T., & Coutts, G. (2018a). The North and the Arctic: A laboratory of art and design education for sustainability. Teoksessa T. Jokela & G. Coutts (Toim.), *Relate North: Art and design education for sustainability* (s. 98–117). Lapland University Press.

Jokela, T. & Coutts, G. (Toim.). (2018b). *Relate North: Art and Design Education for Sustainability*. Lapland University Press. www.urn.fi/URN:ISBN:978-952-310-928-5

Jokela, T., & Coutts, G. (Toim.). (2019). *Relate North: Collaborative art, design and education*. InSEA Publications. <https://research.ulapland.fi/fi/publications/relate-north-collaborative-art-design-and-education>

Jokela, T., & Coutts, G. (Toim.). (2020). *Relate North: Tradition and innovation in art and design education*. InSEA Publications. <https://research.ulapland.fi/fi/publications/relate-north-tradition-and-innovation-in-art-and-design-education>

Jokela, T., & Coutts, G. (Toim.). (2021). *Relate North: Distances*. InSEA publications <https://research.ulapland.fi/fi/publications/relate-north-distances>

Jokela, T., & Hiltunen, M. (2014). Pohjoiset kylät ja koulupihat taidekasvatuksen paikkoina. Teoksessa E. Hyry-Belhammer, M. Hiltunen & E. Estola (Toim.), *Paikka ja kasvatus* (s. 78–106). Lapin yliopistokustannus.

Jokela, T., & Hiltunen, M. (2023). Community-based art education: Promoting revitalization and eco-cultural resilience for cultural sustainability. Teoksessa C-C. Lin, A. Sinner, & R. L. Irwin (Toim.), *Community arts education: Transversal global perspectives* (s. 86–98). Intellect.

Jokela, T., & Hiltunen, M. (2024). New genre Arctic art education as a way of knowing with the North. Teoksessa T. Jokela, M. Huhmarniemi & K. Burnett (Toim.), *Relate North: New genre Arctic art education beyond borders* (s. 12–37). InSEA publications.

Jokela, T., Hiltunen, M., & Huhmarniemi, M. (2019). Art-based action research: Participatory art education research for the North. Teoksessa A. Sinner, R. Irwin, & J. Adams (Toim.), *Provoking the field. PhDs in education: International perspectives on visual arts* (s. 45–56). Intellect.

Jokela, T., Hiltunen, M., Huhmarniemi, M., Härkönen, E., Stöckell, A., Manninen A., & Parpala, M. (2024a). *Kuvataidekasvatuksen ja soveltavan taiteen projektiosajaksi*. Lapin yliopisto. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-428-7>

Jokela, T., Hiltunen, M., & Härkönen, E. (2015a). Contemporary art education meets the international North. Teoksessa M. Kallio-Tavin, & J. Pullinen (Toim.), *Conversations on Finnish art education* (s. 260–279). Aalto ARTS Books.

Jokela, T., Hiltunen, M., & Härkönen, E. (2015b). Art-based action research: Participatory art for the North. *International Journal of Education Through Art*, 11(3), 433–448. https://doi.org/DOI: 10.1386/eta.11.3.433_1

Jokela, T. & Huhmarniemi, M. (2018). Art-based action research in the development work of arts and art education. Teoksessa G. Coutts, E. Härkönen, M. Huhmarniemi & T. Jokela (Toim.), *The lure of Lapland: A handbook of arctic art and design* (s. 9–23). Lapin yliopisto. <https://lauda.ulapland.fi/handle/10024/63653>

Jokela, T., & Huhmarniemi, M. (2020). Taideperustainen toimintatutkimus soveltavan taiteen kehittämisen välineenä. Teoksessa T. Jokela, M. Huhmarniemi & J. Paasovaara (Toim.), *Luontokuvaus soveltavana taiteena* (s. 39–62). Lapin yliopisto.

Jokela, T., & Huhmarniemi, M. (2021). Stories transmitted through art for the revitalization and decolonization of the Arctic. In R. Sørly, T. Ghaye & B. Kårteit (Toim.), *Stories of change and sustainability in the Arctic regions: The interdependence of local and global* (s. 57–71). Routledge.

Jokela, T., & Huhmarniemi, M. (2022). Arctic art education in changing nature and culture. *Education in the North*, 29(2), 4–27. <https://doi.org/10.26203/55f2-1c04>

Jokela, T., & Huhmarniemi, M. (2025a). Taideperustainen toimintatutkimus kuvataidekasvatuksen käytäntöjen kehittämisen välineenä. *Research in Arts and Education*, 2025(2), 100–125. <https://doi.org/10.54916/rae.145624>

Jokela, T., & Huhmarniemi, M. (2025b). Arktinen taide avauksena kulttuuriseen kestävyysmurrokseen [Arctic art as an opening to sustainability transformation through culture]. *Kulttuuripolitiikan tutkimuksen vuosikirja*, 8(1), 27–48. <https://doi.org/10.17409/kpt.145550>

Jokela, T., Huhmarniemi, M., Beer, R., & Soloviova, A. (2021). Mapping new genre Arctic art. Teoksessa L. Heininen; H. Exner-Pirot & J. Barnes (Toim.), *Arctic Yearbook 2021: Defining and mapping sovereignties, policies and perceptions*. <https://arcticyearbook.com/arctic-yearbook/2021/2021-scholarly-papers/400-mapping-new-genre-arctic-art>

Jokela, T., Huhmarniemi, M. & Burnett, K. (Toim.). (2024). *Relate North: New genre Arctic art education beyond borders*. InSEA Publications. <https://doi.org/110.24981/2024-RNNGAEB>

Jokela, T.; Manninen, A., & Berliner, P. (2024b). Setup lessons learnt for the nomadic hub of new genre Arctic art education. Teoksessa T. Jokela, A. Manninen & P. Berliner (Toim.), *Mapping the new genre Arctic art education* (s. 152–158). University of Lapland.

Joy, F. (2018). *Sámi shamanism, cosmology and art: as systems of embedded knowledge*. [Väitöskirja, Lapin yliopisto]. Lauda. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-059-3>

Korsström-Magga, K. (2025). *Boazoeallin – Reindeer Life. Exploring possibilities for decoloniality with community-based art education* [Väitöskirja, Lapin yliopisto]. Lauda. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-473-7>

Lacy, S. (Ed.). (1995). *Mapping the terrain: New genre public art*. Bay Press.

Lintumäki, A. (tulossa). *Toivo itse tehtynä – Taideperustainen toiminta nuorten ilmastoiresilienssin rakentajana* [Väitöskirja, Lapin yliopisto]. Lauda. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-569-7>

Luostarinen, N. (2023). *Paikkaleikkejä ja leikin paikkoja: leikillisillä taideinterventioilla kohti paikkaempatiaa*. [Väitöskirja, Lapin yliopisto]. Lauda. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-392-1>

Manninen, A. (2021). *Yhteyksiä luomassa: Nykyaikainen taideperustainen ilmiöpohjainen oppiminen Euroopan kansalaisuuden tarkastelussa* [Väitöskirja, Lapin yliopisto]. Lauda. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-279-5>

Rinne, J. (2021). *Kohdattuja kokemuksia: keski-ikäisten äijien harrastusbändien mahdollisia maailmoja* [Väitöskirja, Lapin yliopisto]. Lauda. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-281-8>

Ruotsalainen, J. (2024). Discursive Frameworks of Arctic Art. *Arctic yearbook, 2024*. <https://arcticyearbook.com/arctic-yearbook/2024/2024-scholarly-papers/526-discursive-frameworks-of-arctic-art>

Ruotsalainen, J. (2026). New genre Arctic art in institutional and activist contexts. *Museum Management and Curatorship*. 1–19. <https://doi.org/10.1080/09647775.2026.2626870>

Stöckell, A. (tulossa). *Ekokulttuuri ja nomadinen taide: Taideperustaisesti kulkien kohti kestävyysmurrosta pohjoisen maastoissa* [Väitöskirja, Lapin yliopisto]. Lauda.

Seuraavan aukeaman kuvat,
Photos on the following pages

Timo Jokela

Terra repromissiosis– lupausten maa
(Osa lumi-installaatioon) Levitunturi, 2000.

Terra Repromissiosis– the Land of Promises.
(Part of a snow installation) Levitunturi Fell, 2000.

© 2000 Timo Jokela.